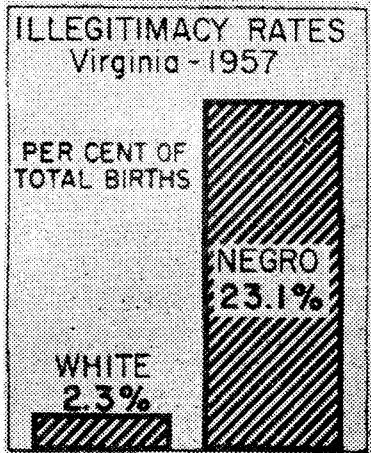


# FOLK OG LAND

Fru Ase Storaas  
Mjndalen 21 B

## Noe av bakgrunnen for rasestriden i Sydstatene

Tall som kan få noen hver til å tenke seg om, men som ikke offentliggjøres av norske aviser



Her hjemme får vi som bekjent i alle norske aviser bare høre en eneste versjon av bakgrunnen for skolestriden i Little Rock: den demokratisk godkjente forklaring at det er utslag av ond-sinnet sadistisk raseforfølgelse. Negerbefolkningen i Sydstatene er på samme måte som jødene forfulgte uskyldigheter, mens den hvite befolkning som motsetter seg raselabskausen nærmest fremstilles som en slags amerikanske «nazister». La oss da til en avveksling gjengi en artikkel i det amerikanske blad «The Richmond News» som forklarer noe av bakgrunnen for den kamp den hvite befolkning i sydstatene fører mot raseblanding og mot Eisenhowers nordstättropper.

De tall som vi gjengir her i dag er ikke denslags tall som en vil finne i «The New York Times» eller i Washington Post». De er den endelige offisielle statistikk for 1957

om fødsler i Virginia, utsendt av State Bureau of Vital Statistics som offentlig dokument. Tallene forteller sin egen talende historie:

### UEKTE FØDSLER I PROSENT AV ALLE LEVENDE FØDSLER I VIRGINIA 1935-1957.

Ar	Antall		Prosent	
	Hvite	Negere	Hvite	Negere
1935	1 046	2 760	2,8	18,4
1938	1 054	2 957	2,6	19,5
1942	1 214	3 341	2,6	20,7
1945	1 471	3 596	2,9	21,3
1954	1 587	5 207	2,2	21,5
1955	1 582	5 296	2,3	21,7
1956	1 667	5 680	2,3	22,8
1957	1 659	5 834	2,3	23,1

Som tabellen gjør klart, har problemet med de illegitime fødsler blant negrene i Sydstatene ikke blitt bedre. Mens de illegitime fødsler blant den hvite befolkning har holdt seg noenlunde konstant (prosenttallet er faktisk noe lavere enn i 1935), så har prosenten blant negrene fortsatt å stige.

Siste år var 23 av 100 negerbarn i Virginia født utenfor ekteskap. I flere distrikter og byer utgjør de illegitime negerbarn to femtedeler av alle fødte negerbarn.

Siden 1935 har negrene kunnet glede seg ved bedre

(Forts. s. 6).

SIEGFRIED:

## Arbeidslivets organisasjoner og okkupasjonen

Norsk Arbeidsgiverforening anga NS-presseavdelingen i LO for å drive kommunistisk propaganda!

Dramatisk møte i Stortinget hvor Rikskommissaren truet med å arrestere NS-arbeiderlederne

Det er et interessant moment i okkupasjonstidens historie som dosent Wyller i sin bok «Nyordning og motstand» fullstendig synes å overse i den forøvrig ytterst mangelfulle fremstilling av den politiske dragkamp innen organisasjonslivet, og det er den tautrekning som hele tiden foregikk mellom Landsorganisasjonen og Norsk Arbeidsgiverforening. Denne dragkamp gjenspeilet forsvaret mot små den kamp som foregikk på et større plan mellom okkupasjonsmakten og Nasjonal Samling, fordi Norsk Arbeidsgiverforening ublutt søkte å fremme sine mål ved hjelp av tysk støtte, mens Landsorganisasjonen faktisk forsvarte seg gjennom sin NS-ledelse, og i dette forsvar også fikk

iallfall indirekte støtte av den illegale ledelse.

Det var naturligvis også dette indre oppgjør mellom de to parter innen arbeidslivet som er grunnen til det som later til å forbause Wyller noe: at hverken Landsorganisasjonen eller Norsk Arbeidsgiverforening viste særlig imponerende innsats i «motstandskampen» på linje med de andre organisasjoner. Tvertimot peker forfatteren på at Norsk Arbeidsgiverfor-

ening ikke deltok i en eneste av de aksjoner boken berømmer, og at LO's innsats den eneste gang den ble forsøkt satt inn, under utmeldingsaksjonen i september 1942, ble en temmelig opplagt fiasco. Tross en uhørt agitasjon og sterkt press ledsaget av trusler, lykkedes det bare å få frem til LO-ledelsen utmeldelser fra ca. 20 prosent av medlemmene. Og det varte på at Norsk Arbeidsgiverfor-

(Forts. side 2).

### På reise i «Naziland»

Bildet nedenfor viser at selvom de gamle norske fagforeningsledere riktignok ikke var noen «nazister», så hadde de heller ingen følelse av at der fortsatt besto krig mellom Norge og Tyskland etter kapitulasjonen i juni 1940. Bildet er tatt på jernbanestasjonen i Berlin under et besøk representanter for fagbevegelsen foretok i det nasjonalsosialistiske Tyskland i 1941, før det ble innsatt noen NS-ledelse i LO. Det var naturligvis svært mange av de gamle fagforeningsfolk som gjerne ville se med egne øyne hvorledes forholdene var i det meget omtalte og baktalte «naziland», og det var da også stor rift om å komme med på turen. Ovenfor ser en de lykkelig utvalgte. Det er mange kjente ansikter på bildet. Noen av deltagerne lever idag som hedrede fagforeningspensjonister, noen var ikke så heldige og ble avsatt i 1945, og noen er også døde. Ellers er det ingen grunn til å nevne navn, selvom noen av dem etterpå opptrådte sterkt i strid med den oppfatning de ga uttrykk for ved sin reise i 1941.

LES OM:

Møtet i Studentersamfundet i Trondheim. Side 4.

Professor Sundberg svarer på kritikken. Side 5



# Arbeidslivets organisasjoner

(Forts. fra s. 1).

før iscenesetterne, som hadde regnet med å legge hele organisasjonen død ved at storparten av medlemmene meldte seg ut, skyndsomt måtte avlyse hele foretaket — naturligvis til stor beklagelse for Norsk Arbeidsgiverforening, som gjerne ønsket å lenge å kunne diktere forholdene innen arbeidslivet!

Fra vinteren - våren 1942 var det de tyske strategiske interesser som dominerte også i de okkuperte land. Det gjaldt for tyskerne å sette hele det norske arbeidsliv inn i krigsproduksjon, og den tyske militærledelse hadde naturligvis ingen interesse av politiske eksperimenter. Derfor finner en også alltid general Falkenhorst på linje med «motstandsmennene» i kamp mot Nasjonal Samlings tiltak for å etablere en norsk front med grunnlag i organisasjonene til varetagelse av norsk selvstendighet og norske interesser i det hele under dette tyske press. Terboven var naturligvis også influert av disse strategiske hensyn, men bortsett herfra hadde han også sine egne planer og formål. For ham gjaldt det å nøytralisere Nasjonal Samling og Quislings uopphørlige kamp for å få Norges selvstendighet manifestert ved en fredsavtale. Hans mål var å få Norge direkte innlemmet i det stortyske rike, og i bestrebelsene på å nå det var han like ofte å finne på linje med organisasjonenes «motstand» som med Nasjonal Samlings «nyordning».

Denne atmosfære omkring full innsats også av norsk næringsliv i de tyske krigsanstrengelser ga naturligvis Norsk Arbeidsgiverforening gode kort på hånden i drakkampen med LO, og det skal være visst at den under direktør Erlandsens ledelse forsto å bruke dem.

Wyller anfører på side 263 blant annet:

«Ønsket om ro i foreningslivet og i de tilstøtende samfunnssektorene kunne også brukes som et middel til å spille tyske interesser ut mot partiets. Argumenter ble bragt i marken om at NS-tiltakene brakte med seg en uro i samfunnet som vel ikke var i okkupasjonsmaktens interesser».

Jeg var selv tilstede i et forhandlingsmøte mellom representanter for Norsk Arbeidsgiverforening og LO's ledelse, hvor direktør Erland-

sen forsøkte å avvise arbeidernes krav under henvisning til at det kunne føre til uro blant arbeidsgiverne og det ville tyskerne neppe sette pris på! Fra LO's side ble det replisert at når alt kom til alt var det lettere å erstatte 3 000 arbeidsgivere enn 300 000 arbeidere.

Slik var tonen og slik var kampen. Tyskerne var jo på denne tid, mere og mere ettersom krigen gikk på skjeve for dem, såre for alt som kunne skade krigsanstrengelsene eller som kunne tolkes som «kommunistisk agitasjon».

I denne forbindelse må en da se følgende grove angiveri - for å bruke terminologien fra etterkrigsoppgjøret — som direktør Erlandsen forsøkte seg med overfor den NS-ledede presseavdelingen i straffesaken mot undertegnede):

Herr minister Lippestad, Oslo.

Oslo den 17. desember 1942.

Ad organisasjon.

De synes vel kanskje jeg plager Dem når jeg nå igjen (uthevet av meg) kommer med en henvendelse angående den systematiske kommunistpropaganda som finner plass i fagorganisasjonens pressevirksomhet.

Denne gang sender jeg Dem et eksemplar av «Treindustri» (nr. 10/1942) og viser jeg til spissartiklen i dette. Tonen, anlegget, insinuasjonen, generaliseringen alt er skåret etter de beste mønstre fra «Norges Kommunistblad».

Er det meningen at fagbladene fortsatt skal brukes til å så splid mellom de to parter i arbeidsforholdet? Etter min mening skulle Landsorganisasjonens presseavdeling ha andre oppgaver å sysle med idag (!), og jeg kan forsikre Dem at den slags jevne kommunistdrypp som de påberopte artikkel er et eksempel på, ikke på noen måte bidrar til å skape det lojale samarbeid mellom partene i arbeidsforholdet (Altså Arbeidsgiverforeningen og den direkte NS-ledede Landsorganisasjonen. Min anm.), som vi på vår side har forsikret Dem om at vi er villig til å arbeide for.

Ærbødigst

Chr. Erlandsen (sign).

Dette brev er jo både på det ene og den annen måte et interessant bidrag til okkupasjonshistorien!

Mens Arbeidsgiverforeningen førte til denne trauste «motstandskamp» og bl. a. gikk til angrep mot all skoftingen på arbeidsplassene, som skadet de tyske krigsanstrengelser, og fikk gjennomført en

# Hva er Human-etikk?

Professor dr. med Gabriel Langfeldt har i Morgenbladet for 27. 6. d. å. skrevet en utmerket artikkel med samme overskrift, og jeg formoder, at professoren selv er human-etiker. Det er han sikkert også i dag, men var han det f. eks. i årene 1945—50?

Det forekommer meg, at den behandling, som f. eks. ble Knut Hamsun tildelt langt fra var en human-etiker verdig, og hvilken andel hadde professoren i den?

Ganske visst var den primære feil, at Knut Hamsun i det hele tatt ble arrestert, men hvorfor skulle nettopp human-etikere og andre tredje støttende til? Var man ikke den gang etter krigen oppmerksom på, at man ved den slags handlinger var med i forsøk på å uniformere tankelivet etter russisk mønster? Jeg forstår så meget, at denne handling og mange andre dengang ble utøvet etter utenlandsk påtrykk, men hadde det vært nødvendig?

Bjørnstjerne Bjørnson, Henrik Ibsen og flere pionerer fra Norges litterære storhetstid kan prise seg lykkelige, at de ikke levet i det frihetens men også fornedrelsens år 1945, for ingen av dem hadde kanskje vært enige innbyrdes og heller ikke med noen av de opptredende politiske partiers gjøren og laten helt fra 1930 årene og til i dag! De var jo alle sammen individualister og tenkte omtrent aldri etter noe politisk partis ritualer, men for en velsignelse det er for en stat å ha mange av den slags mennesker innenfor si-

mulkeringsrett for arbeidsgiverne, noe som kostet NS-ledelsen en hard og innbitt kamp å råde bot på, kan det ugjendrivelig slås fast at den samme NS-ledelse var utrettelig opptatt med å bedre arbeidernes forhold i denne ulovtid. Og det skal også sies at LO's illegale ledelse her sto på samme linje og lot «motstand» være «motstand». Således skrev «Fri Fagbevegelse» midtsommer 1942 at prisene stiger og lønnsnivået er fast. «Det har derfor ikke siden fagorganisasjonen fikk innflytelse på arbeidsvilkårene her i landet vært mere bydende nødvendig å reise krav om kompensasjon for prisstigningen enn nå». Og videre: «Arbeiderne må også overfor den kommissariske ledelse i Landsorganisasjonen og forbundene reise krav om at der må gjøres en alvorlig innsats for å skaffe lønnskompensasjon».

(Forts. side 8)

# Kurs i utenrikspolitikk

Til H. Franklin Knudsens interessanté artikkel i Folk og Land skulle jeg gjerne ville knytte de følgende bemerkninger.

Det er sikkert enighet om at våre stortingsmenn (og kvinner) later adskillig tilbake å ønske, men å sende dem på utenrikskurs i Dagbladets regi vil neppe være til gagn. En slik veiledning i vår og andre stormakters utenrikspolitikk disse årene ville bare gjøre dem ytterligere forvirrende.

Det kunne iøvrig synes som om verdens utenrikspolitikk ble forberedt og kontrollert av en internasjonal hjerne-trust ved hjelp av en verdenspresse, som eies og dirigeres av internasjonal storfinnans til fremme av dennes interesser, hvilke synes å gå ut på å skape krig og kaos i første og en verdensstat i siste omgang.

Men — for å holde oss til våre forhold — ville det ikke være bedre om vi tok opp den gamle måten med indirekte valg, slik at velgerne hver innen sin krets stemte på valgmenner — som de kjente og hadde tillit til — for at disse valgmenner så atter kunne velge stortingskandidater for kretsen? Ville man ikke da ha større sikkerhet for å få stortingsrepresentanter, som følte seg nærmere knyttet til sine velgere og var mer lydhøre for kritikk?

Som forholdet nå er, må de mange velgere stemme på en lang liste utarbeidet av et politisk partistyre langt vekk — en liste med navn som for den enkelte velger lite betyr, da han ikke kjenner vedkom-

ne grenser! De sprer lyset til alle sider, så de styrende har lettere ved å finne veien, men hadde de levet i 1945, så var de blitt arrestert og sendt på gamle hjem alle sammen.

Yttringsfriheten sto engang høyt her i landet, og frimodige ytringer om landets styre var en selvskreven lov, som beskyttet alle. Kun under besettelsen måtte man holde både munn og penn i ave, men var det nødvendig etter frigjøringen nettopp å arrestere Hamsun, som ikke var medlem av N. S. og fulgte sin egen individuelle linje i alt — en linje, som kun kunne støtte England, hvis da dette land kunne føle seg støtt over en norsk dikters private meninger.

Åndstvang er et farlig våpen å gripe til i enhver kulturstat. Enten dreper det kulturstaten, eller det dreper utøverne og mere til.

J. Lærum.

mende og ikke har noen selvstendig mening om hans karakter og evner?

Det var vel ikke å vente selv etter en Ibsens kritikk at hans landsmenn i de forvirringens år siden som er hengått, skulle ha frigjort seg for husmannsstemplet. De som i 30-årene nøyet seg med ca. 30 millioner årlig til ødeleggeise av vårt fersvar og som i slutten av 40-årene gikk i gang med en opprustning for milliarder etter foranledning av stormaktsinteresser, som skaffet pengene.

Også en mann som Herman Harris Aall hadde global og grundig innsikt i utenrikspolitikk og dertil filosofisk forståelse av verdensutviklingen. Der var også andre slike menn. Våre krigsemigranter og deres hjemmeværende tilitsmenn, som kom til makten etter krigen, hadde imidlertid fått sin politikk foreskrevet av angloamerikanske interesser og derved avskåret seg fra muligheten av å samarbeide med våre beste nasjonale krefter. De hadde knyttet seg til en politikk, som forblindet og bedøvet det norske folk . . . For hvor lenge? . . . For alltid?

Nemo.

# Vårt arbeide og vårt mål

En som bor ute i periferien kan jo ikke alltid være så godt orientert i alt det som angår arbeidet med den samfunnsmessige oppreisning som vi NS-folk har ærefullt krav på. — Dog prøver en jo så godt en kan å følge med i det som blir drøftet i avisen vår.

Det synes å gå fram at det er to retninger, eller fraksjoner i landsledelsen.

Den ene synes bare å ville ha en landsledelse i dette vårt vanskelige arbeid, uten noen landsomfattende utbygging av vår sammenslutning, mens den andre mener, at om det skal bli tyngde i vårt arbeide og krav, så må alle stå samlet bak dem som står i brodden. Derfor går de inn for en landsomfattende utbygging av vår sammenslutning.

Jeg mener at dette siste er den beste og mest effektive måte å nå vårt mål på, og det tror jeg de fleste må være enige om.

Det må være kontakt mellom ledelsen og de enkelte utøverne landet, hvis det hele skal ha noen mening. Det vil også bety et stabilere økonomisk grunnlag for det hele arbeid.

La fru Bjøner få vise sin styrke her, slik som da hun organiserte bondekvinne før krigen.

O. G.

**FOLK OG LAND**

UAVHÆNGIG UKEAVIS

Redaktører:

ODD MELSOM, ansvarlig

ALEXANDER LANGE

**Tro mot kjedsommelighet**

For en gangs skyld er vi hjertelig og ubetinget enig med Venstres Pressekontor når det slår fast at de norske velgere er luta lei av både partipolitikken, partipolitikerne og hele den øvrige humbug som kalles demokrati.

Grunnen til disse bitre betraktninger fra en institusjon som bare eksisterer i kraft av den lurvete partipolitikk den representerer, er en Gallupundersøkelse i Rogaland, hvorunder det viste seg at storparten av velgerne ikke engang ante navnene på stortingskandidatene fra fylket.

Folk er blitt likegyldige, søvnige og synes politikken er blitt for uutholdelig kjedelig, heter det i Pressekontorets kommentarer. Og så gjelder det da naturligvis å få fikset så mye på de gamle fillene at en påny kan få lokket folk til å interessere seg for disse valgkandidater, som ikke er valgt ut etter hvem de er, men etter hvilket parti de representerer og hvor de bor. Valgkampen blir en maktprøve mellom organisasjoner, ikke en duell mellom kandidater, skriver Venstres Pressekontor, og slår fast at vi trenger mere gjenomtrekk i norsk politikk. «Ellers ville søvnigheten i Rogaland bli et permanent trekk i norsk politikk og vårt demokrati dø av kjedsomhet».

Vi ber våre lesere om unnskyldning for at vi på denne måte serverer et oppkok fra Venstres Pressekontor, men sant å si kunne vi ikke sagt det stort bedre selv. Vi har tidligere gang på gang slått fast at det er søvnigheten og likegladheten og interesseløsheten som preger Europa idag. Menneskene har ikke noe mere å tro på og håpe på etter at materialismens dampveivald har rullet hen over vår verdensdel i årtier og ~~maset alt som heter and og farve og kultur sammen til en eneste grå kjedsommelighet.~~

Og så får en da istedenfor idealistiske forkjempere for tanker og ideer, hylende rockeungdommer, organiserte bander av gutter og jenter og salvesfulle partipolitikere som forsøker å nbbille seg selv og andre at de er «Folkets kårne».

Folket i dag er ikke istand til å kære noe som helst annet enn muligens skjønnhetsprinsesser i badedrakt på dyreskuene rundt omkring. Det er en treg, konseovativ masse som tror at det er radikalt å stemme det trøtte, utlevde Arbeiderpartiet inn igjen i Stortinget påny og påny, og som ikke skjønner at alle beina som partiboka kan skaffe allerede forlengst er utdelt til medlemmene av og etterkommerne etter det «Mot Dag» som i tide forsto hvilken vei vinden blåste fordi de selv hadde bragt materialismens pest inn over oss.

Resultatet av det parlamentariske vannstyre som idag ansees som den eneste mulige form for demokrati, har en sett i Frankrike, hvor det tilslutt førte til slikt kaos at hele systemet brøt sammen. Og det er mye som taler for at det går samme veien her. Det er ikke godt å si hva som er verst, enten det forvirrende kaos i Frankrike eller den drepende, uforanderlige kjedsomhet i Norge. Under enhver omstendighet kan ikke noen av delene være noe som fenger i ungdommen.

Men hvor får en så ideer fra etter at allverdens gode demokrater har vært i korstok og nedlagt den nasjonalsozialisme som fikk ungdommen til å arbeide og kjempe, drømme og tro?

Vi er overbevist om at Europas skjebne er avhengig av at det kan skapes en ny tro, så sterk og så stor og så full av kraft at den kan trenge inn i og fylle det tomme sinn.

En slik tro kan ikke det nåværende system og de partipolitikere som holder på å snakke og nidsitte oss alle sønder og sammen gi ungdommen. Men kanskje den kan finne sin egen vei. Slik den fant veien gjennom systemets forsøk på meningsknebling i Studentersamfundet i Trondheim. For en ungdom som har kraft til å stå imot et slikt press fra gamle demokratiske kveleslanger er det alltid håp.

**Bak kulissene i Korea**

Den amerikanske sovjet-spion Alger Hiss (som i norsk presse vanligvis blir fremstillet som uskyldig offer for den amerikanske «heksejakt») sluttet i Yalta en hemmelig avtale med Molotov om at formannen i FN's sikkerhetsråd alltid skulle være en sovjet-russer. Noe som fikk skjebnesvangre følger under Koreakrigen.

Første mann i Sikkerhetsrådet ble deretter russeren Arkady Sobelov, 1945—51.

Nr. 2. Kamerat Konstantin Zisjenko, fra 1951—53, da FBI fremla beviser for at hans stab besto av GPU-agenter.

Nr. 3. Kamerat Ilja Tsjernysjev, et medlem av Moskva Politbyrå, også hans stab ble avslørt som GPU-agenter.

Deretter ble den hemmelige avtalen mellom Hiss og Molotov alminnelig kjent og formelt annullert.

Nr. 1, Sobelov, fikk anbragt en general i den Røde Armé Vasiliev, som formann i FN's militære stab. Hans jobb ble å ha oppsyn med de stater i Asia som var truet av — kommunistisk (sovjetrussisk) invasjon, og — å bygge opp slike staters forsvar mot en slik invasjon!

Den russiske general Vasiliev var også mannen som på vegne av FN organiserte Sør-Koreas forsvarslinje ved den 38. breddegrad, for å hindre et angrep fra det kommunistiske Nord-Korea!

Som øverstkommanderende for FN-troppene i Sør-Korea måtte general Mc. Arthur sende alle operasjonsplaner, oppgaver over troppebevegelser, antall tanks og kanoner, beholdning av ammunisjon osv. til PENAGON (overkommandoen i Washington). Derfra ble de sendt videre til sjefen for FN's Sikkerhetsråd, Tavaritsj Sobelov. Hvert FN-medlem hadde rett til å se general Mc.Arthurs operasjonsplaner og disse ble så sendt videre til de respektive medlemslands regjeringer, 16 i alt.

Deretter gikk de tilbake til Sobelov. Derfra tilbake til Pentagon som så kunne sende sin godkjennelse, eller ikke-godkjennelse tilbake til general Mc. Arthur.

Mc. Arthurs operasjonsplan var merket «Top Secret» og denne betegnelsen fulgte med hele runden.

Så underretter Sobelov Moskva.

Moskva underretter den Nord-Koreanske generalstab.

Sjefen for den Nord-Koreanske generalstab er den tidligere nevnte formann i FN Sikkerhetsråd, den russiske general Vasiliev, som i påvente av den forestående

**Deutsche Handelskammer in Norwegen**

MEDLEMSFORTEGNELSE

(Trykt på Aas og Wahls boktrykkeri, Oslo november 1943)

(Fortsatt).

Bryde, Konrad, disponent, Tordenskioldsgate 4, Oslo (p. t. formann i interessentskapet Morgenposten).

Bryde, S. M., Verlag von «Norges Handelskalender», Tordenskioldsgt. 4, Oslo.

Aall, Ulefoss Brug, Holzschleiferei und Sagewerk, Ulefoss.

Aanensen, Jens, Grafisk Fagforetning, Pilestredet 27, Oslo.

Aavatsmark, A/S, O., Automobilhandlung, Fjordgaten 33, Trondheim.

Alfsen, Ing. & Gundersen, Maskinerverretningen, postboks 676, Oslo.

Allan, Per, Textilagenturen 44, Oslo.

Baanrud, Reidar, Direktor, Norsk Kaffekompani A/S, Torvgt. 35, Oslo.

Bennetts Reisebureau A/S, Carl Johans gate 35, Oslo.

Bergens Kreditbank A/S, Bergen. Bergens Kullkompani A/S, Bergen.

Bergens Privatbank, A/S, Bergen. Bjelland & Co. A/S, Fischkonserverfabrik, Stavanger.

Bjercke, Alf, Farben- und Lackfabrikk, Skippergaten 29, Oslo.

Bjøvefossen A/S, Ferrolegeringen, Akersgaten 8, Oslo.

Bristol A/S, hotel, Kr. 4. gt. 7, Oslo.

T.

(Fortsettes.).

**De forblindede**

I dag da Vesten kjemper en fortvilet kamp på alle fronter, kalt og varmt, for ikke å forsvinne i det røde folkehav fra øst, kan det være på sin plass å understreke hvor ansvaret for denne fortvilede situasjon ligger. Generaloberst Rendulic nevner i sin bok «Gekämft, Gesiegt, Geschlagen» en karakteristisk episode som visere dette, og særlig interessant er det at han sluttet sin samtale med den amerikanske general Walker med ordene: «De vil nok komme til å huske denne stund».

General Rendulic sendte før kapitulasjonen et brev til general Patton og da han kapitulerte ble det spørsmål om fra general Walker hva han egentlig hadde ment med

militære aksjon i Nord-Korea, i tide hadde ordnet med permisjon fra FN. General Vasiliev var nettopp den rette til å arrangere Sør-Koreas forsvarslinje ved den 38. breddegrad! En forsvarslinje som de røde armeer fra Nord-Korea gikk tvers igjennom da de startet angrepet i juni 1950.

Slik ser FN ut bak kulissene. En trussel mot freden og alle suverene staters fortsatte eksistens.

M. P.

dette brev. Rendulic fortsetter:

«Da jeg hadde forklart ham om hensikten med brevet, at det skulle klarlegge om den formodning var riktig at vestmaktene nå ville gå sammen med oss mot russerne, ble han meget alvorlig og sa at en oberst ved hans stab hadde kommet til samme resultat. Vi snakket da lenge om dette problem, som amerikanerne hadde liten forståelse av. Jeg sa sluttelig til ham: «Sammen kan vi i dag kaste de fullkommen utmattede russere langt over deres egne grenser. Hvis dere ikke slipper fra et sammenstøt med Russland i fremtiden, da vil dere få det betydelig vanskeligere, særlig hvis man avvepner Tyskland. De vil nok komme til å huske denne stund».

Nå holder de skyldige på å lappe på elendigheten under store ofre i en atmosfære av frykt og undergangsstemming.

**Stort pent hjørneværelse**

med forværelse - møblert tilleie - til enslig.

Sentralfyring. Ref. nødvendig.

Bill. m. r. «Vestkant Oslo».



# FOREDRAGET I TRONDHEIM

## Et historisk vendepunkt: Med 566 mot 407 stemmer forlangte studentene dokumentene på bordet om okkupasjonen, rettsoppgjøret og dets fremtidsperspektiver



Studentersamfundets formann stud. techn. Thor Hagen og Alexander Lange ved styrebordet i samfundets sardinpakkede storsal under to og en halv-timesdebatten om den inviterte foredragsholder-skulle tillates å komme til orde.

### Forhåndsdebatten

Foredragets tittel var: «Okkupasjonen, Rettsoppgjøret, og dets fremtidsperspektiver, sett dokumentarisk i omriss av en implisert».

Etterhvert som forhåndsdebatten i Studentersamfundet avklarte seg og etter at 25 talere hadde hatt ordet viste det seg at den offisielle grunn for å avlyse foredraget - at foredragsholderen ikke var verdig som invitert å bestige Samfundets talerstol, ikke var den reelle grunn til motstanden. Riktignok uttalte Gjert Laading at det var en utfordring at en mann som har vært «nazipolitisk», skal få slippe til nettopp i denne forsamlingen. Det ble stadig begått overgrep mot Studentersamfundet, styret måtte dra i

landflyktighet. rektor ved Høyskolen ble avsatt og lærere og elever utsatt for konstant sjikane og konsentrasjonsleirer. Rettsoppgjøret er uten interesse for meg. Etter 13 år eller om nye 13 år, eller om 1300 år, vil det ikke være mulig å bortforklare realitetene bak forbrytelsene. Derfor vil jeg ikke høre kveldens foredrag.

Så var det debattanten som utilstrekkelig kamuflettede sin bekymring for at foredragsholderen etter tretten års studium av emnene skulle være noe sterkt rustet til motstøtet:

Jehan Mohr:

Det er ikke riktig at vi lar slike folk fortelle oss det vi ikke vet. Opprinnelig var jeg absolutt for at dette foredraget skulle holdes, men et ve-

Skal det bli norsk, demokratisk statskikk at regjeringen forlater sitt folk i nødens time?

Troskapsplikten er gjensidig

sentlig poeng er at tidligere nazister har benyttet tiden som er gått siden krigen til å finne momenter som de kan renvaske seg selv med. De fleste på den andre siden har derimot forsøkt å glemme det som skjedde.

Sivilingeniør Erling Diesen fremsatte forslag om at foredraget skulle falle ut av programmet. Han begrunnet det med at foredragsholderens holdning under det tyske overgrep på Norge gjør ham medansvarlig i nazistenes grusomheter både i verdensmålestokk - såvel som i det som skjedde i Trondheim under okkupasjonen. Det er ikke på sin plass at en slik mann påberoper seg den demokratiske talefrihet, når han selv har drevet propaganda og bekjempet disse rettigheter. Diesen beklaget at styret ikke hadde tatt opinionen ad notam, og sa at ved invitasjon til Alexander Lange var det ikke vist toleranse, men mangel på forståelse for de blodige realiteter. Vi må ikke la en mann med en slik bakgrunn bestige Samfundets talerstol, holde foredrag og etterpå motta Samfundets hjerteligste takk. Formannen Thor Hagen skulle til å imøtegå innlegget, men ble stanset av Børre Skaslien som anså formannen for inhabil som møtedirigent, dersom han ønsket å ytre sin mening.

Sivilingeniør Ketil Motzfeldt ble oppnevnt til dirigent.

«VI VIL VITE NOE»

Harald Høstmælingen:

For en tid siden utkom en bok her i landet (Jens Bjørneboes: Under en hårdere himmel). I et avisinnlegg ble den tilogmed forlangt inn-

dradd, og det er den samme mentalitet jeg synes å merke foran kveldens foredrag. De som ikke ønsker å høre det kunne ha gjort det på enkleste måten - blitt hjemme. For oss som er unge er det av interesse å få vite noe om det som skjedde under krigen.

Student Aukrust:

Senere i semestret vil Peder Furubotn komme som foredragsholder, og vil bli lyttet til med interesse, men selv om han er forkastet av Moskva, behøver vi ikke å betrakte ham som en helgen av den grunn. Det er ikke unaturlig at en som var implisert får si sine meninger om rettsoppgjøret uten at det kan oppfattes som noen skjendelse mot frihetskampens kvinner og menn.

Formannen Thor Hagen:

Diesen beklaget at styret ikke har tatt seg - hva han visstnok kaldte opinionens påtrykk - ad notam. Det kan opplyses at styret ikke har mottatt noen henvendelse, ikke en gang Diesen har benyttet seg av sin lovlige adgang til å stille mistillitsforslag ad formell vei.

Harald Østmælingen:

Kan det ikke hende at vi unge har fått for ensidige opplysninger og nå trenger å lytte til den annen part?

Lektor Jørgen Steen:

«DET ER NÅR FØLELSENE ER ENGASJERT AT ÅNDSFRIHETEN SKAL PRØVES»

Jeg synes det var forstemmende å se reist en aksjon for å kneble åndsfriheten - å innskrenke Studentersamfundet som den frieste arena. Styret har ikke ønsket annet enn å la den annen part få si sin mening. Det sitter nok av bra folk i salen som kan påvise feil. Her i Samfundet får dere unge høre ulike meninger om partipolitikk, kirke og sex, men det koster ingen ting.

Men det er når følelsene er engasjert at åndsfriheten skal prøves. Det vil være bestemmende for Studentersamfundets fremtid dersom et eventuelt flertall i kveld skal få undertrykke åndsfriheten.

«MÅ AVVISES AV PRINSIPP»

Thor Hagen:

Diesens henstilling må avvises av prinsipp. Gjert Laading søker å sette følelsene i sving ved å fortelle om det som skjedde under krigen spesielt det som skjedde

her i byen. Når det gjelder foredragsholderen er han blitt forvekslet med andre, det forstår jeg av en samtale jeg har hatt med professor Arvesen. Mindre kjent er at Alexander Lange i 1944 ble utvist fra Trondheim av S. D. fordi han i egenskap av ordenspolitmann tok opp etterforskning i to mordsaker.

Nils Holme ville ha klarlagt om tidligere NS-folk kan være medlem av Samfundet og fikk dette bekreftet.

Fredrik von der Lippe mente å befinne seg i et gymnasiesamfunn. Slipp mannen til, så kan vi pipe etterpå!

Kontorsjef Gudrun Bergsli uttalte på den moderne demokratiske måte som formodentlig er nedarvet fra diktaturet, at når styret ikke har bøyd seg for kjennsgjeringene (?), burde det fratatt sitt mandat. En nydelig fru Stang ville ikke høre mer om Lange, men av ham!

SINT ARKITEKT TYCHO CASTBERG:

Arkitekt Tycho Castberg ville gjerne slå fast at rettsoppgjøret var i samsvar med rettsfølelsen hos det norske folk. (Men han nevnte intet om det var i samsvar med skreven norsk lov før 9. 4. 1940, og dermed med Haagerkonvensjonen).

Først neste generasjon kan diskutere denne saken. Men det var galt av styret å invitere Lange. Å snakke om at åndslivet er i fare er noe forferdelig sludder. I demokratiets navn fikk landssvikerne sine forsvarere! (Og hvilke! Observatørs bem.). De fikk rett til å uttrykke sine meninger til og med i egne blad og tale offentlig! I denne sak er det taktløshet mot alle i denne by som opplevde UNNTAGELSESTILSTANDEN. Det er taktløst av Lange ikke å ta konsekvensen av dette. Dersom han ikke selv gjør det får styret si fra eller selv gå. Skjer ikke det - vil jeg be alle gode nordmenn forlate salen.

Formannen Thor Hagen:

Berettiger urett under okkupasjonen et urettferdig rettsoppgjør? Er rett det samme som den oppfatning flertallet i folket har i en bestemt situasjon? Er forøvrig et slikt flertall betryggende konstatert? Hva Lange angår oppholdt han seg ikke i

(Forts. s. 6)

# Professor Halvar G. F. Sundberg svarer kritikerne

**Domfelte som har sonet sin straff trenger ingen ytterligere tilgivelse**

Anser de seg uskyldig dømt, saknes enhver berettigelse til å nekte dem å arbeide for sin rehabilitering

I det svenske «Förvaltningsrättslig Tidskrift» har professor Halvar G. F. Sundberg ved Institutet för Offentlig och Internationell Rätt tatt til orde mot endel jurister som har angrepet den såkalte svenskeutredningen. Blant angriperne er foruten den danske professor med det mistenkelige navn Hurwitz også en rekke norske, blant annet professor Andenæs, lagmann Carl Bonnevie og sorenskriver Harald Thomas, samt advokatene Knut Blom, Alf Nordhus og Annæus Schjødt, samt cand. jur. Stig B. Harris. Professor Sundberg understreker med rette at «den norske folkrättsexpertisen» på den annen side har «iakttagit tystnad». Så det later til at de norske kritikeres angrep på de svenske folkeretts eksperter blir besvart med noen forakt for kritikernes kvalifikasjoner på området.

Det hører til historien at Andenæs har fått anledning til å rette sin kritikk mot utredningen i det store svenske Dagens Nyheter, som har nektet professor Sundberg og andre å komme til orde med et tilsvarende svar, og at den svenske utenriksminister Undén for å markere sin samhörighet med de norske rettssvikere har unnlatt å yde de svenske statsborgere, som var foranledningen til utredningen, nødvendig bistand til å få sin rett. Om dette sier professor Sundberg at «en politisk myndighet är icke någon domstol».

Det kan ellers være grunn til å understreke en kjennsgjerning som later til å ha gått hus forbi for mange. Svenskeutredningen tok ikke sikte på redegjøre for etterkrigsoppgjøres holdbarhet vis a vis den norske grunnlov og norsk straffelovgivning, fordi de svenske jurister anså en slik utredning for en innblanding i et annet lands interne forhold. Dommen over uretten ville isåfall sikkert blitt ganske annerledes knusende. Den tok alene sikte på å bedømme oppgjøres lovligheit i forhold til gjeldende folkerett på foranledning av at også svenske statsborgere var blitt dømt.



Professor Sundbergs tilsvarende er ellers en hel liten bok på 20 sider som også foreligger som særtrykk av tidskriftet. Det vil naturligvis føre for langt å gå i detaljer her med hensyn til professorens juridiske utredninger til forsvar for det standpunkt svenskeutredningen har tatt, men enkelte springende punkter kan det ha sin interesse å peke på.

En av de ting professor Sundberg sterkt fremhever er for eksempel noe som alle de her hjemme som forlanger «ro omkring rettsoppjøret», og som fremstiller det nærmest som en forbrytelse at vi ikke vil avfinne oss med denne ro, burde merke seg. Han fremholder at ved en slik etterhåndsbetømmelse av etterkrigsoppjøret, är frihet från sym- og antipatier och över huvud från känslomässige reaktioner förutsetningen för ett objektivt och sakligt riktigt omdöme. Detta synes bekräftat av kritikernas ännu mer än ett decennium efter frigörelsen anmärkningsvärt affektbetonade debattinlägg.

I tilknytning hertil bemerket Sundberg meget riktig: «Nordhus, Harris och Schjødt yrka på «ro kring rettsoppjøret» och den senare talar om sin vilja att glömma de gärningar, för vilka deras meningsmotstandare dömts. Vo-

re straffen berättigade, häde de dömda genom avtjänandet sonat sin skuld och tarva icke någon ytterligare förlåtelse, anse de sig oskyldigt dömda, saknas varje berättigande att neka om att arbeta för sin rehabilitering».

Det må i sannhet være pinlig for norske jurister å ta imot denne bitende korrekte omenn holdt i typisk svenske høflige former!

Med hensyn til krigførings-spørsmålet skriver professor Sundberg blant annet:

«Den norske strafflagens forræderistadgande förutsätter för sin tillämplighet, att gärningen er begången «under krig, hvori Norge deltagit, eller med sådan Krig för Öie». I folkrätten avses med krig dels förklarad krig med eller utan vapenskifte, dels vapenskifte, som åtminstone någon deltagare påstår utgöra krig. Neutralitetsorsvar utgör däremot enligt 1907 års Haagkonvention icke krig i folkrättslig mening. Antager man, att den norske strafflagens krigsbegrepp sammanfaller med folkrättens, blir uppgiften att besvara, om Norge var i krig och i jakanda fall när kriget upphörde. Enligt utredningen var Norge i krig med vapenskifte, till dess norska

(Forts. s. 6).

# Hvor ble det av moskusdyrene på Dovre?

## Og litt om storjegere i Rikskommissariatet

Av daværende riksjegermester OLAF HOLM

Det er i dagspressen gjentatte ganger kommet tilsyne den påstand, at de moskusdyrene, som ble overført hit i 1931, ble skutt og spist opp av tyskerne.

Som den, der i den tid hadde best føling med både lovlig og ulovlig jakt, er jeg oppfordret til å skrive noe om dette.

For det vet vel ingen, om de alle forsvant og heller ikke, hvem som har skylden. Det er neppe mer enn formodninger.

Riktignok er det så, at et lands storviltbestand under en okkupasjon så å si alltid blir desimert ned til nullpunktet eller nesten dit. Det var eksempelvis tilfellet med den europeiske bison i Bjelostokskogen i Polen under siste krig. I Tyskland har det etter krigen vært utvidet fredning for å få storvilt- og rådyrbestanden opp igjen.

Jeg tror ikke, at moskusdyrene i Snøhettatraktene ble helt utryddet, for jeg oppholdt meg der en tid høsten 1944. Jeg så ingen dyr, men «affærer» etter dem alle steder. De har for vane å ta opphold i tomme buer, slik som sin frende sauene, hvis døren står oppe, så de kan komme inn. De skal nemlig ikke være særlig begeistret for regnvær. Det henger vel sammen med at den svære pelsen hverken er behagelig eller lett når den blir våt. Skulle flokken være utryddet, må det være skjedd vinteren 1944-45. Høsten 1944 var gulvet i en bu dekket med moskuslort.

På den tid var der ikke stasjonært tyskere i den trakt, men de hadde tidligere i krigens første år hatt en artilleriskole på Reinheim. Der ble det skutt en okse. Hodet ble sendt til en preparant på Steinkjær, hvor distriktsjegermesteren kom over det og rapporterte saken. Hodet ble følgelig etter jaktforordningen inndradd til fordel for Viltfondet og havnet på Gimle. Fra tysk side ble påstått, at dyret var skutt på Svalbard og i nødverge! Begge deler er lite troverdig og ble heller ikke trodd.

Det er vel denne suten som har gitt anledning til et nytt eventyr om fjæren, som ble til fem høns.

Arsaken til at Norge, i motsetning til andre europeiske land, slapp billigere fra en ødeleggelse av sin storviltbestand, som tvertimot vokste til en mengde av elg, hjort, villrein og rådyr, som landet ikke har hatt siden lenge før dyregravene ble forbudt, må antagelig søkes i at Wehrmacht holdt så streng mannstukt, og at den enkelte tysker hverken likte seg eller hadde noen evne til å ta seg fram alene i skog og fjell. Det er i Snøhettaterranget overmåte sparsomt med hytter og det kunne de vanskelig unnvære. Sine egne jaktmetoder, som de hadde vanskelig for å frigjøre seg fra, passer nå heller ikke.

Skulle det vært mulig for tyskerne å utrydde moskusdyrene på Dovre, så må de ihvertfall ha hatt lokalkjente folk til å vise seg veien til slike fjerntliggende steder som Støladalen o. l., hvor dyrene helst holder til og de måtte antagelig også ha hatt hjelp til å få kjøttet hjem igjen. Men hvis hele flokken ble utryddet, så kommer man nok forklaringen nærmere ad andre veier.

Gamle dyrestup ble nemlig satt istand for fangst i den tid i de traktene. Og det vil man vel ikke beskyldte tyskerne for å ha gjort? Moskusokser kan formentlig være like uheldige til å gå i dyregraver som villrein.

Der var skøyere i «den norske hær» i Skottland også. Der gikk mangelen hjort med, for ikke å snakke om laks i elvene — ved hjelp av håndgranater! Mulktene ble betalt av kompanikassa og gutta spiste både hjort og laks med godt humør. Det nytter ikke å ta slike ting for tungt i slike tider. Det er litt av hvert, som noen hver må se gjennom fingrene med da.

Wehrmacht «bar seg åt som folk», det er nå engang erkjent av alle. Derimot appetiten ikke så

Forts. s. 7.





# Rasestriden —

(Forts. fra s. 1).

skoler, stigende inntekter, større kulturelle muligheter. Og hvorledes har så den stigende levestandard gitt seg utslag? Siden 1935 er det født over 90 000 negerbarn i Virginia utenfor ekteskap. Siste år var prosenttallet det høyeste på et kvart århundre.

Det ville være bra hvis de to nevnte aviser ville underkaste disse tall litt ettertanke i forbindelse med spørsmålet om negrenes og de hvites levevis. Etter tidligere erfaring, kan vi imidlertid forutsi hvorledes de vil bli avfeiet i den presse som forsvarer integresjonen. Det vil bli sagt foraktelig at tallene er trukket fram av «a segregationist society» og at de viser negrenes «dårlige økonomiske forhold». Rent bortsett fra at disse biologiske spørsmål neppe har noe med lommeboken å gjøre.

Etter vår oppfatning har tallene bare én forklaring: De viser med overveldende klarhet medfødte rasemessige forskjeller. Hvorledes kan disse tall ellers forklares, når en tar i betraktning at tusener på tusener av hvite familier i Sydstatene også har «dårlige økonomiske forhold»? Hvite er også ofre for dårlige boligforhold, de er også utsatt for kjødets fristelser. Men deres lyster og de-

res økonomiske kår gir seg ikke utslag i 5 800 illegitime barn i løpet av 12 måneder.

Det lettfærdige syn på umoral som kommer så klart frem i disse tall, er en av hovedgrunnene til at hvite foreldre så bittert motsetter seg raseblanding i skolene i Sydstatene. Foreldre vet på en måte som barnløse barnepsykologer og andre ikke godt kan vite, hvor tilbøyelige barn er til å gjøre det gale og hvor motstrebende de er når det gjelder det gode. Å lære et barn gode manerer er en vanskelig oppgave, såsom å pusse tennene, rydde opp på rummet etc., men et barn kan etter fem minutters instruksjon lære seg en dårlig vane. Hvor alvorlig er det ikke da og hvilke konsekvenser kan det ikke ha, å la barn komme under påvirkning av en moralsk vandel som leder til 23 prosent illegitimitet blant negrene?

Denne frykt er reell og ikke oppdiktet. Den ligger på bunnen av Sydstatenes motstand mot raseblandingen. I de offentlige skoler. Med god grunn er hvite foreldre faktisk uvillig til å risikere de tragedier som kan bli følgen av 12 års intim personlig omgang mellom unge mennesker av to raser hvis moralske innstilling er så forskjellig som denne statistikk viser.

## Professor Sundberg svarer

krigsmakten enligt avtal, inngått av norske overkommandot på regeringens oppdrag, nedlagt vapnen og demobiliserats. Därefter förelåg ett oupppsågbart vapenstillestand, avsett att omfatta norsk landterritorium intill stormaktskrigets slut, formellt bestod däremot krigstillståndet fortfarande».

Og videre:

«Spørsmålet är givetvis av avgörande betydelse för frågan om det subjektiva rekvisitet. Härved måste i första hand beaktas det faktum, att den Nygaardsvoldska regeringen fört en pacifistisk politik och hävdad, att försvarets enda uppgift var att värja neutraliteten och i möjligaste mån hindra neutralitetskränkningar, men att det vore orimligt att insätta försvaret mot en stormakt, som ville erhålla fotfäste i landet. Med denna regeringens ofta uttalade uppfattning överens-

stämmer ordalagen i den framställning, som chefen för de norska trupperna i Nord-Norge generalen Fleischner - senare exilregeringens följaktig till England -- den 4. juni gjorde till regeringen: «Norges utenrikspolitikk i stormaktskrigen er nøytralitet - Norge har verget nøytraliteten med alle til rådighet stående midler - overensstemmende med sine folkerettslige forpliktelser. Kampen er ikke lykkedes». För dem som trodde på regeringens pacifism, kunde det med skäl vara svårt att föreställa sig samma regering förvandlad till krigsdeltagare - den pacifistiska åskådningen, uttryckt i symbolen «det brukne gevær», har väl sin prøvostund vid angrepp».

Med hensyn til spørsmålet om partisaner, bemerkar professor Sundberg blant annet:

«Andenæs åberopar vi-

# FOREDRAGET I TRONDHEIM -

(Forts. fra s. 4).

Trondheim under unntakessituasjonen. Men skal begrepet kollektiv skyld innføres i jussen? Vil Castberg bort fra rettsstatens prinsip?

Arkitekt Castberg: Det foreligger et ansvar for dem som gjennom sitt medlemskap i NS ytet fienden bistand.

**PROFESSOR F. B. ORDING**

(som sammen med lektor Steen) snudde salen:

Rettsoppgjøret er ingen bagatell, mellom 50-100 000 mennesker var direkte implisert, og tusener av dem følger

dare, at partisaner blir folkrättslig skyddat, enär änligt 1949 års krigsfångkonvention art. 4 medlemmar av organiserade motståndstyrkor på ockuperat territorium skola behandlas som krigsfångar, «om de fyller vissa angivna villkor». Även detta påstående är riktigt, och det har heller icke bestritts. Men villkoren kunna icke förbigås. De innehålla, at motståndskörorna skola bära sina vapen öppet och att de vid sina operationer skola iakttaga krigets lagar och bruk. Hemliga motståndsrörelser med sabotage, morbrand och mord («likvidationer») som stridsmedel fylla icke dessa krav och hava heller icke vunnit erkännande i 1949 års konvention, vid den tidpunkten hade även västmakterna färsk erfarenheter av ockupationsproblemen». Han slår også klart og tydelig fast at «någon befohnet för den lagliga regeringen att ålägga befolkningen aktivt eller passivt motstånd låter sig icke förlika med ockupationsreglerna». Forfatteren siterer i forbindelse med spørsmålet om eksilregeringens lovstiftningsrett for det okkuperte området også USA's Rules of Land Warfare: «Alle funksjoner fra den fiendtlige regjeringsside, lovgivende, utøvende eller administrative — opphører under militær okkupasjon eller fortsetter kun med okkupantens tillatelse».

Ellers kan det ha sin interesse at professor Sundberg i forbindelse med påberopelsen av at minister Undén ikke skulle være enig i den konklusjon utredningen kommer til, slår fast følgende om den

seg urettferdig behandlet. Det er derfor grunn til å høre et foredrag av en av dem som kjenner rettsoppgjøret best. Etterpå kan Castberg og de som mener seg best orientert ta ordet!

**NILS HOLME:**

Jeg håper at arkitekt Castberg ikke vil insinuere at de som eventuelt vil høre foredraget ikke skulle være gode nordmenn? Vi unge føler respekt for den patriotiske innsats, men ikke den samme pietet som de eldre. Vi må søke sannheten på vår tids skanse.

**KLART NEDERLAG FOR DEM SOM FRYKTER FOR AT UNGDOMMEN SKAL FÅ VITE SANNHETEN**

Ved avstemningen ble ing. Diesens forslag om å stryke det av styret oppsatte foredrag nedstemt med 566 mot 407 stemmer. Et meget lite antall personer, som ikke kan

svenske oppfatning av etterkrigsoppgjøret i Norge:

«Anses emellertid ett åberopande av svensk myndighet erforderligt, må hänvisas till överståthållarämbetets karakteristik av uppgörelsen i ämbetets yttrande över förslaget om domarnas verkställbarhet i Sverige at uppgörelsen «kommit att innebära åsidosättande av bland annat en så grundläggande straffrättslig princip som den om förbudet mot att giva skärpt strafflagstiftning tillbakaverkande kraft» och at det «från auktoritativt håll i våra grannländer uttalats, att trycket från en upphetsad folkmening satt bestämda gränser för uppgörelsen». «Principiella invändningar gjordes samtidigt även av Sveriges advokatsamfund».

Dette er bare noen utplukk av det meget interessante og grundige tilsvaret professor Sundberg har gitt på den fremkomne kritikk over svenskeutredningen, et tilsvaret som utvilsomt vil bli tillagt tilbørlig vekt i kretser som er meningsberettiget når det gjelder internasjonal folkerett. Dertil hører såvidt vi forstår ingen av de norske jurister som har kritisert utredningen, allerminst Quisling-aktoren Annæus Schjødt, som er så villig til å «glømma de gærningar» han var med på å få oss dømt for på så sviktende grunnlag som bl. a. svenskeutredningen har klarlagt.

O. M.

ha vært særlig overbevist om sitt standpunkts riktighet siden de ikke talte å høre foredragsholderen, forlot salen, i følge med den omstridte sønn av en stor far - Odd Nansen.

## Fra dokumentasjonen

**DET AKTUELLE SPØRSMÅL SOM RETTSOPPGJØRET IKKE BESVARTE: HVA ER RETTMESSIG OPPTREDEN UNDER OKKUPASJON**

Foredragsholderen takket for at høyskolestudentene ville med sin realistiske innstilling høre dokumentariske opplysninger om okkupasjonens forhistorie, anerkjente juristers dom om rettsoppgjøret og fremforalt om dettes fremtidsperspektiver slik som dette blant annet var blitt skissert i Dagbladet av H. Oddlo Erichsen. Han takket også for den trønderske gjestfrihet, og beklaget at han improvisatorisk måtte nedkutte det hele grunnet 3 timers forhåndsdebatt!

Det ble fremhevet at pointet var ikke selvforsvar eller forherligelse av NS. Sikt var ikke nødvendig eller taktfullt i denne katastrofale tid - på basis av de overveldende dokumentariske beviser som blant annet til overflod finnes i Undersøkelleskommissionens av 1945's arbeider om de gode nordmenns intime, militære politiske, politimesige og økonomiske samarbeid både under Norges maksimum 62 dagers krig og etterpå til okkupasjonens siste dag.

Stemningen snudde seg fullstendig under dokumentasjonen.

Det gikk opp for studentene at det i sannhet hadde vært mer totale og effektive måter å bistå tyskerne og okkupanten på enn ved for eksempel å være NS-medlemmet Olava, eller politimajor (med eller uten NS-nål) i Trondheim når unntas under den at Terboven iscenesatte unntakessituasjon i Trondheim og skytning av 10 uskyldige da vedkommende var for an Leningrad og forrædde fedrelandet med frivillig frontinnsats mot Stalin.

En professor og dr. jur. i Oslo visste den 31. mai 1940 øyensynlig ikke at Norge var i krig med Tyskland. Han skrev til A/S Ljansbruket og ivret for at man skulle komme foran de andre trelastleverandører og tilby tyskerne lemmer til flyplasser til kr. 600 pr. standard. Han ble meget aggressiv mot «landssvikere» etter frigjøringen. Opp-

# Moskusdyrene på Dovre -

lite for stor innen Rikskommissariatet. Der skulle alle skyte elg og alle elger skulle ha store hønn, selvfølgelig. Og tiur på spill måtte de naturligvis også skyte. Det ga anledning til en uendelig masse fortredeligheter, dog ikke alle uten livets vanlige drag av «omikk». Elgene hadde en merkelig tilbøyelighet til å vise seg som gode patrioter ved å stikke av, når en mann fra Rikskommissariatet var ute og gikk. En historie, som vi hadde mye glede av, gikk under navn av «Elgjakta i Øyer». Denne almenning er som kjent en av landets beste eigtrakter sønnenfjells. I kraft av Folkerettens bestemmelse om at det påhviler okkupanten å holde den okkuperte stats bedrifter igang, hadde Rikskommissariatet overfor Administrasjonsrådet tiltvunget seg jakten der. Det var ikke brø i denne kjøtttødens tid, bygdefolk burde ha sitt. Så bestemte vedkommende tyske forstnester, eller hvem det nå var, at tyskerne skulle ha 7 dyr av en kvote på 12 og bygdefolket 5. Det motsatte man seg selvfølgelig og etter endel dikkedarier gikk tyskerne med på, at de skulle avvike sin jakt og ta hva de kunne i løpet av den første halvdel av jakttiden, så kunne bygdefolket ta det som ble igjen av de 12 dyr i den siste halvdel. Resultatet ble en — 1 — elg på tyskerne. De resterende 11 gikk hurtig i norske gryter. Ja, det fikk fanden fordi han var dum o.s.v.

Sjefen for Forstabeilung (jeg skal ikke nevne hans navn) var

trådte han som høyesterettsdommer?

Hvorfor var NS-medlemmet Olava straffverdig, når professoren ikke var det? Det faktiske forhold er at man plikter «tjenester og ytelser» til okkupasjonshærens behov. Ingen av forholdene er straffbare, sannsynligvis heller ikke den sterkt dekorerte Bergensskipsreders transport av 200 000 tonn sement til tyskerne festningsbygging mot England på Vestlandet. Men hvorfor da straffe Olava & Co. for deres meninger?

Ved sin ranke opptreden viste disse studenter og de tre debattanter som støttet deres syn: skogsjef Fredrik von der Lippe, professor F. B. Ording og lektor Jørgen Steen at Jens Bjørneboes ord i «Under en hårdere himmel» ikke passer på dem: «Det eiendommelige ved den tid Fransiska hører hjemme i, er at dokumentasjon ikke biter på den. Det er det nye tideverv at forstanden er død. Bordet fanger ikke lenger».

Foredraget beviste gjennom

rett og slett en «blei», som skulle lære fra seg all ting, som han ikke hadde greie på. Han var en gang ute etter en spilltiur og holdt til i en arbeidsbrakke ved storveien inne på skauen. Utenfor brakka hadde en nesevis tiur for vane å spasere på veien mens den avleverte sitt morgenspill. Vår venn fikk aldri rede på det og har ingen skutt tiuren, så spiller'n vel på samme flekken fremdeles.

Samme mann kunne ikke begripe (skjønt det gjorde han vel) hvorfor elgene i Øyer var så vrang, når han var ivegen. Han flyttet derfor sin virksomhet i jakttiden over til Hadeland, hvor elgene har ord for å være «snille og søta som krøtter for hunden. For sikkerhets skyld forbød han all jakt øst for Hadelands almenninger og tok endog for å være helt sikker almenningene vest for Randsfjorden med! Her skulle det bli storjakt. Men nei, elgene på Hadeland viste seg å være like vrang som i Øyer. Hva nå det kunne komme av?

Olaf Holm.

uten- og innenlandske historikere, at de norske skolebørkers utsagn om at Norge 9. april 1940 i erobringshensikt ble uprovosert og folkerettsstridig overfalt av Tyskland - er uriktig. Det påviste at politikerne - alle som én - med utenriksminister Koht i spissen den 8. april i Stortinget var temmelig enige om:

«Når vestmaktene sier at dei bryt folkeretten fordi dei vil vinne siger for denne samme folkeretten, så er det lett å sjå kva slags moral det er som her bli nytta. Vestmaktene fører krigen inn på norsk område fordi dei meiner at dei dermed lettare skal vinne krigen. Det er den greie sammenhengen med dette tiltaket».

Foredragsholderen dokumenterte bl. a. med hjelp av Undersøkelsskommissjonens arbeider, at ingen nazi-ingen NS-eiler komissarisk regjering kunne - selvom man arbeidet på overtid - overgå i «bistand til fienden» visse Osloherre, Administrasjonsrådet, riksråds kandidater, og andre gode nordmenn som under krigen i Norge og etterpå samarbeidet (i folkets interesse) med tyskerne, diktert av Haagerkonvensjonen og skjebnens makt og veiledet av tidligere regjeringsadvokat Kristen Jøhanssens erklæringer til Norges Industrieforbund. Neppe en eneste time har noen Quisling ytet en slik bistand til tyskerne, som for eksempel storindustrien, næringslivet og NSB gjorde

## Lofotvingen Wilhelm Søvik

Lofotfiskeren og mønsterbruker Wilhelm Søvik — som ble nesten totalt ribbet i frigjøringsdagene 1945 - møtte opp i Trondheim til foredraget i Studentersamfundet den 13. september. Den tilårs-komne mann har intet annet knekke! Han hadde reist den lange vei fra Nesna og til Trondheim, fordi han forsto hva kampen gjaldt.

A. L.

under hele okkupasjonen - med loven i hånden. Var ikke dette forredersk bistand, kunne umulig et medlemskap i NS i og for seg være det. 4 høyesterettsdommere mente at alminnelig (passivt) medlemskap ikke var straffbart, liksom en mengde norske jurister mener at det solidariske erstatningsansvar er «en særnorsk oppfinnelse» for å sitere prof. A. N. E. s.

### ADMINISTRASJONSRADETS TOTALE UPÅTALTE SAMARBEID MED TYSKERNE

Administrasjonsrådet opprettet 4. juni 1940 et politisk politikontor under Jonas Lie, «i politimessige anliggender av politisk karakter...» Han har som oppgave å «formidle forbindelsen mellom det norske og det tyske sikkerhetspolitik» i disse saker». I august forbød Administrasjonsrådet «demonstrasjoner» på Kongens fødselsdag. Den 11. september satte Stortingets Presidenskap opp til dr. Dellbrügge et brev: «Presidenskapet har ved undersøkelser i partigruppene konstateret at det er samstemmende vilje til samarbeid med de tyske myndigheter. Forslag til vedtak av Stortinget... 2. Regjeringen Nygaardsvold kan ikke lenger godkjennes som regjering. 3. Da Kongen er utenfor landets grenser, er han ute av stand til å utøve sine forfatningsrettslige funksjoner». osv. osv.

Det ble vedlagt en liste over gode nordmenn som av Presidenskapet ble foreslått til riksråd. En pikant liste, da det var minst 3 NS-medlemmer med.

Administrasjonsrådet nedsatte et utvalg ledet av en av Oslos f. t. mest nasjonale advokater, for å sørge for fortrinnsrett for demobiliserte norske soldater til tysk arbeid, akkja.

### SAMARBEIDENDE ER DEKORERT OVER SNIPPEN

Overhode er de nordmenn som foresto slike og lignende tiltak som antydnet ovenfor



## FORBUNDETS LANDSLEDERMØTE

1958

Landsledermøtet for 1958 holdes i Lærerinnelagets Hus, Peder Claussønns gt. 4, Oslo mandag 3. november kl. 12.

Adgang til møtet har — utenom de som tilhører selve Landsledelsen (jfr. vedtektene) — alle som står inntegnet som medlemmer eller som har ydet bidrag til Forbundet. Slike møtedeltagere har adgang til å delta i debatten og forslagsrett, mens det er bare Landsledelsens medlemmer som har stemmerett. Legitimasjon i form av medlemskort for 1958 eller bidragskvittering for samme år må forevises inngangskontrollen. Uten slik legitimasjon tilstedes der ikke adgang til møtet.

Landsledelsens medlemmer vil motta særskilt innkalling.

De som må bo på hotell, anbefales sikre seg plass snarest mulig. Vel møtt.

FORBUNDET FOR SOSIAL OPPREISNING  
ANDERS HAFSKJOLD  
formann.

dekorert i den grad for sine nasjonale fortjenester, at man ikke kan se hverken snippen eller skjortebrystet på dem når de er i selskap.

Man skal være oppmerksom på at i uken etter foredraget har tusen vordende direktører, ingeniører, arkitekter o. a. skrevet fra Trondhjem hjem til sine foreldre og foresatte og spurt om grunnen til at slike ting er holdt skjult.

Professor Jon Skeie's tilintetgjørende dom om oppgjørets rettsugyldige bestemmelser ble referert. Hundrevis av jurister mener det samme som han.

### MED HENSYN TIL RETTS- OPPGJØRETS FREMTIDSPERSPEKTIVER PÅVISTES AT DET IKKE HADDE BRAGT KLARHET PÅ DET AVGJØRENDE PUNKT:

Hvordan skal en bra borger idiotsikkert kunne vite hvordan han skal kunne opptre korrekt under en ny okkupasjon? Skal hele folket rømme til utlandet. Hva tror folket nu? - Jo, du kan samarbeide så mye du vil, til dobbelt forhøyede priser, bare du ikke melder deg inn i noe a la NS. Ti kriteriet på straffbarhet lå ikke i bistandens omfang, men i den blotte besittelse av et medlemskort.

### REGJERINGEN MÅ IKKE RØMME FRA FOLKET EN GANG TIL

Foredragsholderen henstillet til Studentersamfundet i Trondhjem i et senere møte eventuelt å debattere betimeligheten av å sende regjeringen en resolusjon om ikke å rømme landet ved en eventuell ny okkupasjon. Han henviste til Kong Olavs forslag i statsråd i Tromsø 7. juni 1940 om at han kunne få bli hos folket i nødens time - en regjerings inest sentrale funksjon. Taleren minnet om at troskapsplikten er gjensidig. I den følgende debatt ble

## Kjøp Hedems beste

Prost A. E. Hedem: Historieforfalskning og rettsskandale.

Send oppgave til oss over folk som bør ha den — og beløpet kr. 3.00 + porto pr. brosjyre over giro 15028, Forbundet, Boks 3214, Oslo, Vi ekspederer brosjyrene direkte herfra. La denne brosjyre bli spredt like hurtig som de foregående.

## Oslo Stigefabrikk

Inneh. ALF T. LUNDE,

Mosseveien 8, Oslo

Skyvestiger oljet m/ cadimerte beslag. Takstiger av jern, malertrapper og heisbare loftstrapper.

TEL. 68 88 17, priv. 67 07 79

Tannlege

MARTIN KJELDAAS

Hansteensgt. 2

TLf. 44 75 54

## Annelise Parow

TANNINNBEIING

Trondheim

Gisle Johnsonsgt. 5 - V. Lademoen kirke - Voldsminde

TANNLEGE MAAMOEN

Hansteensgt. 2

Telef. 44 43 33

dokumentasjonen ikke imøtegått. Hr.advokat Albert Wiesener hadde et glimrende innlegg om at rettsoppgjøret ikke var bestemt av rett men av krig. Sammen med foredragsholderen reduserte Wiesener også Elverumsfullmakten til den dimensjon som professor Skeie fastslår at den har: en regjerings bemyndigelse i hold til Grunnlovens paragraf 17, men ingen rett til å skrive straffelover.

Trondheim i september 1958.  
Observatør.

# Arbeidslivets organisasjoner

(Forts fra s. 2).

Fulgte så ledelsen en slik linje?

Dosent Wyller vet å fortelle at «den nye ledelse hadde ingen tillit nedenfra og heller ingen mulighet for å styrke sin prestisje ved å arbeide for medlemmenes normale interesser som lønnsøkning, kortere arbeidstid osv. Slike saker var ingen organisasjonsoppgaver i et tyskokkupert land».

Hertil kan en naturligvis først og fremst bemerke at det ikke i noe land som fikk sitt arbeidsliv berørt av verdenskrigens totale krav var nevneverdige muligheter for å få gjennomført krav om forkortet arbeidstid og lønnsøkninger. Det gjaldt naturligvis for alle de krigførende stater å holde produksjonen på topp og det var også uunngeelig at levestandarden ble satt ned når krigens krav skulle dekkles. Slike krav var altså «ingen organisasjonsoppgaver» i noe land som gikk inn i krigsøkonomien. Det var da heller ingen som søkte å fremme slike krav i LO før Nasjonal Samling overtok ledelsen av organisasjonen.

Men det var andre oppgaver som kunne løses og i første rekke gjaldt det da å forsvare arbeidernes interesser overfor det press arbeidsgiverne utøvet på arbeidsvilkårene i ly av den krigsinnsats den tyske okkupasjonsmakt forlangte av norsk nærings- og arbeidsliv. At denne oppgave ble iallfall forsøkt løst viser direktør Erlandsens angiveri for «kommunistisk virksomhet» klart og utvetydig.

Der reiste seg forøvrig i forbindelse med okkupasjonen nye arbeidsoppgaver som LO ikke kunne vise fra seg. Det gjaldt arbeidsforholdene på de tyske anlegg, hvortil norske arbeidere delvis var tvangsutskrevet. Det var kanskje der skoen trykket hardest og der det var mest påkrevet for arbeidernes organisasjoner å komme til hjelp.

Det er naturligvis heller ikke riktig at NS-ledelsen i LO ikke hadde noen tillit nedenfra. Bare sitatet foran fra «Fri Fagbevegelse» viser dette, og fjaskoen i utmeldelsesaksjonen er også et bevis i samme retning! Det kan ellers nevnes at det under landsmøter og lignende i de enkelte forbund var et meget kordialt samarbeid mellom NS-lederne og de fritt valgte utsendinger, og det ble direkte gitt uttrykk for takknemlighet for innsatsen.

\*

At en slik innsats fra NS-ledernes side ikke var uten personlig risiko for dem selv sier seg uten videre. Tyskland sto oppe i en krig på liv og død og menneskeliv var ikke meget verd på bakgrunn av milliontapene ved frontene og i de tyske storbyers fosforhelvete. Enhver aksjon som kunne om bare befryktes å utløse uro innen arbeidslivet, var det en livsbetingelse for den tyske okkupasjonsmakt å kvele i fødselen uten hensyn til de personer det måtte ramme. Direktør Erlandsens brev viser også hvor rede arbeidsgiverne var til å utnytte sin nøkkelstilling under denne vanskelige krigssituasjon.

At NS-folkenes innsats ikke nyttet noe er heller ikke riktig, og nedenstående lille beretning gir et klart bilde både av det og av risikoen ved innsatsen.

Til å vareta de norske arbeidernes interesser på de tyske anlegg, var det opprettet et eget organ Norsk Frontføring, som fikk særlig stor betydning fordi den norske leder var SS-Sturmbannführer og hadde kjempet på østfronten. Under disse omstendigheter hadde han en viss autoritet som han også hensynsløst brukte til fordel for de norske arbeidere. Imidlertid rakk heller ikke den fram i det lange løp, og forholdene ble tilslutt så uholdbare at noe måtte gjøres. Det ble, visstnok i januar 1944, søkt kontakt med LO og et par tilgrensende organisasjoner og så ble det arrangert et hemmelig møte mellom representanter for alle disse organisasjoner. På møtet ble der reist kritikk mot forholdene, bl. a. når det gjaldt lønninger, arbeidsvilkår, brakkeforhold, den automatiske forlengelse av arbeidsplikten, kosten, systemet med å holde syke arbeidere tilbake som gidsler inntil de ble erstattet av andre, permisjonsnektelser o.s.v.

Det falt temmelig skarpe uttalelser, og det ble opptatt stenografisk referat av møtet. En ble ellers enig om å rette en henvendelse til Quisling i sakens anledning, og at møtedeltagerne skulle stille sine plasser til disposisjon hvis det ikke ble en forandring. Dette var naturligvis en ytterst risikabel historie, idet det ga okkupasjonsmakten anledning til å behandle saken som en streikeaksjon.

Det ble valgt en komite på fem mann til å arbeide videre med saken og til å forelegge henvendelsen for Quisling.



## SANNHETEN

Det har vært megen begre-delse i den norske presse over Imre Nagy som måtte late livet i Ungarn og han er blitt fremstillet som en slags god demokrat og fedrelandsvenn. Sannheten er naturligvis også her en helt annen enn det som står i avisene. Nagy var sønn av en forholdsvis rik bonde og var læsesmed av profesjon. Under første verdenskrig gjorde han tjeneste i den østerriksk-ungarske armé og ble tatt tilfange av russerne. Under revolusjonskrigen i Russland kjempet han på de rødes side. Da den blodtørstige Bela Kuhn grep makten i Ungarn fulgte Nagy med ham som en av hans medhjelpere. Han vendte tilbake til Sovjet-samveldet i 1929 et skritt foran det ungarske politi, og ble sovjetborger. I en periode etter siste verdenskrig var han sjef for det røde hemmelige politi i Ungarn. Han var hverken ungare eller patriot, men sovjet-kommunist og terrorist.

## BARSKE KARER

Det er ikke bare jøder som blir overfalt i Oslo, selvom det naturligvis ikke vekker så

Jeg var selv medlem av denne komite, som representant for LO, hvis fungerende formann jeg var på det tidspunkt, og og ellers var bl. a. naturligvis Norsk Frontføringssjef med i komiteen.

Den ble mottatt av Quisling, som viste stor forståelse for kravene, men som ikke kunne gi nevneverdig håp om at det var mulig å oppnå noe hos tyskerne.

I mellomtiden hadde saken tatt en dramatisk vending, idet henvendelsen og det stenografiske referat fra møtet var blitt kjent av rikskommissariatet, hvor den hadde vakt stor oppmerksomhet og ble ansett som farlig. En rekke av møtedeltagerne, deriblant hele komiteen fikk innkallelse til å møte i Stortinget. Hele opplegget minnet sterkt om innkallelsen av foreningsformennene i 1941, bare i enda mere alvorlige og pompøse former. Det var stort fremmøte av tyske embetsmenn og høyere offiserer i uniform, og bevapnede vakter sto oppstillet ved dørene. Rikskommissar Terboven uttalte straks at han hadde

stor oppmerksomhet når det går ut over andre enn jøder og negere. Dagbladets utrettelige tyskhet, som ikke adskiller seg nevneverdig fra Streichers jødethets, fører naturligvis med seg ubehagelige bivirkninger, fordi endel tomhjernede personer tar sprøytet for god fisk. Således ble en ung sveitser forleden overfalt på åpen gate fordi han snakket tysk, noe de tre overfallsmenn og «gode nordmenn» ikke likte. De tre tapre karer som gikk løs på den ene, nøyet seg ikke med å slå ham i bakken, men fortsatte å sparke ham mens han lå der hjelpeløs med brukket arm. Et point for Norge!

## VEL TALT

Den tyske oppfinner dr. Wernher Braun, som er blitt USA's fremste rakettkspert har vist at han ikke bare er en stor vitenskapsmann, men at han også har moralsk reising. Under en middag som ble gitt til hans ære, sa von Braun bl. a. at selvom han nå var amerikansk statsborger og var udeelt lojal mot USA, så «ville han alltid ære og elske sitt tidligere fedreland Tyskland».

overveiet å la de innkalte ar-restere.

Det utviklet seg imidlertid til en debatt på bred front om de påklagede forhold og berettigelsen av aksjonen. Minister Lippestad som også var innkalt, ga under denne sin fulle støtte til de krav som var reist og istedenfor arrestasjonen endte så møtet med at Terboven hadde lovet å foreta en rekke forbedringer, bl. a. skulle alle syke arbeidere straks hjemsendes.

Det var også dette møte som ga foranledningen til at barnetrygden ble innført i Norge i så å si nøyaktig samme fom som vi har den fremdeles. Jeg satt selv i det utvalg som utarbeidet statuttene. Hensikten med barnetrygden var dengang først og fremst den at en fikk gitt et slags lønns-tillegg til de med størst forsørgelsesbyrde uten direkte å komme i konflikt med den lønnsstopp som tyskerne hadde dekretert i alle de besatte områder.

Det var altså mulig å oppnå noe og det ble også oppnådd noe trass i den temmelig tviisomme rolle Norsk Arbeidsgiverforening spilte.

Siegfried.

## NYDELIGE KUNSTSKJØNNERE

I etpar kroniker i Aftenposten har leserne fått høre om hvor ilde det gikk med Berlinermuseene under krigen. Naturligvis har vestmaktene oppført seg prikkfritt i denne henseende, mens bolsjevikene ikke har vært fullt så bra. Vi kan supplere dette med en melding fra Bremen, som ikke har vært besatt av russerne. Der har en nå funnet igjen et Renoir-bilde som simpelthen ble stjålet i 1954 — hvorledes nå dette kunne foregå under kunstvennens beskyttelse. Det tilføyes ellers i meldingen at det våren 1945 gikk tapt ved plyndring bilder og grafikker til en verdi av 9 millioner DM. Senere har man kalt det at bildene «er kommet bort» under «befrielsen».

## MAOS SPILL

Det er naturligvis ingen som tror at Mao og Krusjtsjov virkelig ønsker en krig om Formosa. En annen sak er det at Chiang-Kai-shek ser en slik krig som sin eneste sjanse og at det synes å være sterke og farlige krefter i USA som satser på å provosere frem en krig med Kina som «angriper», slik oberst Sundlo pekte på i sin interessante artikkel i forrige nummer. Maos og Krusjtsjovs hensikt med den aksjon som er innledet mot kystøyene er kort og godt å bruke den til å tvinge det røde Kina inn i FN — hvor det forøvrig neppe kan gjøre noen skade.

## FOLK og LAND

Ekspedisjon og kasse:  
Kierschowgt. 5, Oslo  
Telefon 37 76 96  
Boks 3214

Abonnementspriser:  
Kr. 25,- pr. år, kr. 12,50  
pr. halvår. Sverige og  
Danmark: kr. 20,00 pr.  
år, kr. 14,50 pr. halvår.  
Utlandet for øvrig: kr.  
33,00 pr. år, kr. 16,50 pr.  
halvår. I nøytralt om-  
slag kr. 35,00 pr. år, kr.  
17,50 pr. halvår.

Løsesalg 65 øre

Annonsepris:

32 øre pr. millimeter  
over en spalte.

Bruk postgiro nr. 16450.

Utgiver A/L Folk og Land  
Sambandstrykkeriet  
Oslo